

*John Onaiyekan bíboros,  
Abuja (Nigéria) emeritus érsekének katekézise*

---

AZ EUCHARISZTIA KERESZTÉNY ÉLETÜNK CSÚCSA  
ÉS MINDEN REMÉNYÜNK FORRÁSA

Az Eucharisztia szó hálaadást jelent. Ezért illő, hogy először is hálát adjunk a Mindenható Istennek, hogy ez a Kongresszus lehetővé vált Budapesten.

Erre a konferenciára eredetileg tavaly, 2020-ban került volna sor, de a Covid-19 világjárvány miatt erre az évre kellett halasztani. Mindenért hálát kell adnunk Istennek, még a Covid-19-ért is. Azoknak, akiknek füle van a hallásra, tudják, hogy az Isten biztosan beszélt hozzánk ezen a világjárványon keresztül. A legfontosabb üzenet, hogy mindannyian összetartozunk. Az eucharisztikus üzenet magja, hogy Isten az egész emberiséget szereti. Ebből a szempontból a Covid-19 megtapasztalásának van egy kiemelkedően eucharisztikus eleme. Azért imádkozunk, hogy Isten mielőbb szabadítson meg minket a pandémiától, miközben a sok ezer vagy talán millió halálos áldozat lelkéért is imádkozunk. Nyugodjanak békében.

Mindannyian, akik itt jelen vagyunk, adjunk hálát Istennek azért, hogy itt lehetünk ezen a nagyszerű ünnepen. Ne felejtjük el, hogy sokan szerettek volna itt lenni, de számos okból nem teheték, többek között a járvány miatt sok helyen még mindig fennálló utazási korlátozások miatt. Ezért mi, akik itt vagyunk, adjunk hálát Istennek, mert idehívott, hogy imádkozzunk a viláért és minden problémáért, amellyel az emberiség családjának ma szembe kell néznie, melyek többsége emberi, néha pedig természeti eredetű. Bármilyen legyen is az oka e problémáknak, ragadjuk meg az Eucharisztikus Kongresszus lehetőségét, hogy imádkozzunk Istenhez, hogy irgalmazzon népének.

Végül pedig személy szerint köszönöm Istennek és e nagyszerű alkalom szervezőinek, hogy újra lehetőségem van nemcsak jelen lenni a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson, hanem abban a megtisztelte-

tésben is részem lehet, hogy felkértek ennek a katekézisnek a megtartására. Még mindig emlékszem arra a hasonló megtiszteltetésre, amelyben a legutóbbi Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson részesülhettem 2016-ban Cebuban, a Fülöp-szigeteken. Imádkozom, hogy a Szentlélek vezesse tanításomat ezen a Kongresszuson azok számára is, akik személyesen jelen vannak és azon több millió résztvevő számára is, akik a modern kommunikációs eszközök segítségével kapcsolódnak hozzánk.

### 1. *Az én feladatom*

Sokan részesültek abban a megtiszteltetésben ezen a Kongresszuson, hogy különböző témákban tarthatnak katekézist a Szent Eucharisztia misztériumáról. Az én feladatom az, hogy a Szent Eucharisziáról szóló tanítás sajátos dimenziójáról osszak meg önökkel néhány gondolatot. Előadásom témája: Az Eucharisztia keresztény életünk csúcsa és minden reményünk forrása. E téma két része szoros kapcsolatban áll egymással.

Elmélkedésem az Egyház legújabb tanításaiból fog felépülni. Nevezetesen az egyházi tanítás három fő forrását fogom felhasználni:

- Az 1962–1965 között lezajlott II. Vatikáni Zsinat dokumentumainak gyűjteménye.
- A Katolikus Egyház Katekizmusa, amelyet 1992-ben adtak ki.
- XVI. Benedek pápa *Sacramentum Caritatis* kezdetű szinódus utáni apostoli buzdítása, amelyet 2007-ben adtak ki, a Szent Eucharisziáról szóló 2005-ös püspöki szinódus gyümölcseként.

Ezek a dokumentumok adekvát módon összegyűjtötték, összefoglalták és aktualizálták az Egyház Szent Eucharisziáról szóló változatlan tanításának lényegét. Elmélkedésem rendszerezéséhez a *Sacramentum Caritatis* kezdetű szinódus utáni apostoli buzdítás fő vonalait fogom követni. Ez a dokumentum három dimenzióban vizsgálja a Szent Eucharisziát:

- az Eucharisztia misztérium, melyet hinnünk kell,
- misztérium, melyet ünnepelnünk kell,
- misztérium, melyet élnünk kell.

Ebből a háromdimenziós megközelítésből megpróbálok olyan összefoglalást adni, amely az előadásom témájára vonatkozik, nevezetesen arra, hogy az Eucharisztia keresztény életünk csúcsa és minden reményünk forrása.

Van egy másik hármas dimenzió, amelyet szem előtt tartok az előadásom során: az Eucharisztia, mint valóságos jelenlét, mint áldozat és mint közösség.

Ez az Egyház tanításával kapcsolatos katekézis, tanítás és rendelkezés. Ez nem teológiai előadás. Ezért nagyon egyszerű, társalgási nyelvezetet fogok használni. Olyan dolgokról fogok beszélni, amelyeket már ismerünk. Ez a Kongresszus alkalom arra, hogy emlékeztessen bennünket az Egyház kezdettől fogva való tanítására. A Szentlélek, akit az Úr küldött nekünk, hogy megtanítsa bennünket mindenre, nyissa meg szívünket, hogy befogadjuk a teljes igazságot Istennek a Legszentebb Eucharishtiában rejlő szeretetéről. Ámen.

## 2. Az Eucharisztia: A hit misztériuma

A szentség szó eredetét tekintve nagyon szoros kapcsolatban van a misztérium fogalmával. Így az Eucharisztia mint szentség a hit misztériuma. Ez a legkiválóbb szentség, minden szentség szentsége, minden misztérium misztériuma. Amikor az Eucharisztia szentségéről mint misztériumról beszélünk, akkor hangsúlyozzuk azt a tényt, hogy ebben a szentségben látjuk Istent működni emberi létünkben. Istennek ezt a működését hívta a korai egyház misztériumnak. A mai felfogás a misztériumnak inkább a rejtettség és a nem felfoghatóság jelentését hangsúlyozza. A szentség mint misztérium esetében, még akkor is, ha van olyan eleme, amelyet nem tudunk megérteni, azaz a misztikust, annál fontosabb hangsúlyozni azt a tényt, hogy az Eucharishtiában Isten cselekedete meghaladja a megértésünket. Az Ő útjai nem a mi útjaink. Ezt szem előtt kell tartanunk mindabban, amiről beszélünk ebben az előadásban.

Ezt az előadást egy gyönyörű szöveggel kezdem, amely a II. Vatikáni Zsinat szent liturgiáról szóló konstitúciójából, a *Sacrosanctum Concilium* 47. cikkelyéből származik, amely nagyon tömören és átfogóan írja le az Egyház tanítását a legszentebb Eucharishtiáról.

*„Üdvözítőnk az utolsó vacsora alkalmával azon az éjszakán, melyen elárultatott, megalapította testének és vérének eucharisztikus áldozatát, hogy így a kereszt áldozatát a századokon át eljöveteleig megőrökítse, és így szeretett jegyesére, az Egyházra bízva halálának és föltámadásának emlékezetét: az irgalom szentségét, az egység jelét, a szeretet kötelékét mint húsvéti lakomát, melyen Krisztust vesszük magunkhoz,*

*lelkünket kegyelem tölti el, s a jövődő dicsőség záloga nekünk adatik”* (SC 47).

### 3. Az Eucharisztia misztérium, melyet hinnünk kell

Először is és elsősorban az Eucharisztia a hitünk tárgya. Csak akkor tudunk meg bármit a szentségről, ha készek vagyunk alárendelni az elemünket, akaratumkat és szívünket bárminek, amelyet az isteni kinyilatkoztatás tudatott velünk irántunk való szeretetéről ebben a szentségben.

Jelentős aspektusa ennek a misztériumnak, amelyet hinnünk kell az, hogy az Eucharishtiában Isten *valóságosan jelen van* közöttünk. Természetesen Isten mindig és mindenhol jelen van közöttünk. Jézus Krisztus, Isten emberré lett Fia, Isten fizikailag látható történelmi jelenléte a világunkban. Ez az alapja Isten valóságos jelenlétének Krisztusban a szent Eucharishtiában. Isten legalább három szinten van valóságosan jelen a szent Eucharishtiában:

- Először is és elsősorban természetesen Jézus jelen van az Egyházában és az Ő népében. Jézus Krisztus misztikus testének a feje, amelynek mindannyian tagjai vagyunk. Jézus jelen van a benne hívők közösségében. Már az evangéliumban is azt mondta nekünk, hogy: *„ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük”*. (Mt 18,20) Ezért különösen az imádás során Jézus, Isten Fia jelen van a közösségben, ő minden liturgia főcelebránsa.
- Másodszor a közösségből néhányakat kiválasztanak és a szentségek szolgálóivá szentelnek, hogy Krisztus személyében, „in persona Christi” ünnepejjék az Eucharishtiát. Így azt mondhatjuk, hogy Jézus jelen van az oltárnál miséző papban.
- Végül és technikaibb értelemben Jézus valóságos jelenlétéről beszélünk az Eucharisztia materiális elemeiben, a kenyérben és a borban. A valóságos jelenlétnek ezt az aspektusát érdemes különösen hangsúlyozni.

Minden az utolsó vacsorán kezdődött, amikor Jézus megtörte a kenyeret és azt mondta: *„Ez az én testem”* (Mt 26,26). Ugyanezt tette, amikor vette a borral telt kelyhet, és azt mondta: *„Ez az én vérem.”* Az Egyház mindig is Jézusnak ebből az erőteljes kijelentéséből származtatta azt a tanítást, hogy a szentmisén megszentelt kenyérben és borban Jézus Krisztus

teljesen jelen van. Jézus Krisztus már földi életében kijelentette, hogy: „*ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok a vérét, nem lesz élet bennetek*” (Jn 6,53). E kijelentést a hallgatóság teljesen képtelen volt megérteni. Jézus azonban később megerősítette, hogy: „*A testem ugyanis valóságos étel, s a vérem valóságos ital*” (Jn 6,55). Mély tanítás, amelyet nehéz elfogadni. Az apostolok biztosan emlékeztek Jézusnak ezekre a szavaira: „Ez az én testem” és „ez az én vérem”.

Fontos, hogy Jézus ezt a szokatlan rítust a zsidó hit húsvéti étkezésének keretében ünnepli. Új és örök szövetségről beszélt, amely felváltja a régi szövetséget, amelyet húsvétkor ünnepeltek. Megjegyezzük, hogy a húsvéti étkezés az erre a célra feláldozott bárány húsának elfogyasztását jelentette. Az új szövetség Jézusnak, az Isten Fiának testében és vérében jött létre, nem pedig egy állat testében és vérében. A zsidókhöz írt levél sokat beszél arról a végtelenül nagy különbségről, hogy mennyivel kiválóbb Krisztus teste és vére, mint az Ószövetség áldozatai, amelyeket bikákkal és kecskékkal mutattak be (vö. Zsid 9,13–14).

Jézus azt is mondta az apostolainak, hogy: „*Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.*” Ezzel a kijelentésével és parancsával Jézus spirituális erőt adott az apostoloknak ahhoz, hogy pontosan ugyanazt tegyék, amit ő tett. Ez a rítus megvalósítja Jézus valóságos jelenlétét a kenyérben és a borban, amely az oltáron megszentelődik. A korai Egyház nagyon komolyan vette ezt. Az eucharisztikus rítusnak különböző nevei voltak, de a leggyakoribb a „kenyértörés” volt.

Mivel Jézus valóban jelen van az eucharisztikus elemekben, nemcsak ennünk kell, hanem imádnunk is. Jézus legfőképpen a szent Eucharisztia ünneplésében van jelen. Jézus valóságos jelenléte azonban nem szűnik meg az eucharisztikus elemekben a mise után. Mert ameddig az elemek anyaga ott van, addig Krisztus Teste és Vére is. Ez a teológiai alapja az Oltáriszentség mindannyiunk által jól ismert imádásának. Ez az oka annak, amiért a megszentelt darabokat olyan nagy odaadással, gondossággal és odafigyeléssel kezeljük.

Ez a nekünk adott katolikus hit, amely Isten ingyenes kegyelmi ajándéka a számunkra. Tudom, hogy vannak olyan keresztények, akik nem hiszik, hogy Jézus valóságosan jelen van a szent Eucharishtiában, még akkor sem, ha sokan komolyan veszik a Jézus utolsó vacsorájáról megemlékező ünneplést.

Az is az Egyház tanítása, hogy csak érvényesen felszentelt pap tudja megszentelni az Eucharisziát, mert csak egy érvényesen felszentelt pap tud Krisztus személyében „in persona Christi” cselekedni. Ez azt jelenti, hogy más krisztusi felekezetekhez tartozó lelkészek, akik pappá szentelési érvényességét nem ismeri el a mi Egyházunk, nem tudják érvényesen megszentelni az Eucharisziát, még akkor sem, ha pontosan végeznek minden mozdulatot és előírást. Azt is tudjuk, hogy sok olyan keresztény hívő van, akik más keresztény felekezethez tartoznak, és egyénileg hiszik, hogy Jézus valóságosan jelen van a legszentebb Eucharisziában. Ez azonban több, mint egyéni személyes meggyőződés. Ez bizonyosan az Egyház hite. Vannak, akik ezért döntöttek a katolikus hit felvétele mellett.

Ezen a téren azonos a hitünk az ortodox testvéreinkkel, mert ők megtartották az egyházatyák régi tanításait és a kezdettől máig érvényes pap-ságot. A katolikus és az ortodox egyház közötti sajnálatos nézeteltérések azonban hosszú ideig negatívan érintették a közös szentáldozásunkat. Hálát adunk Istennek azért, hogy a két testvéregyház elkezdett közeledni egymáshoz a kölcsönös történelmi kiátkozás feloldásának eredményeként. Ez a VI. Pál pápa és Athenagorasz ökumenikus pátriárka között 1965-ben Jeruzsálemben létrejött találkozáson köszönhető. Onnantól kezdve hálát adunk Istennek, hogy nyitottak lehetünk arra, hogy koncelebráljunk és megosszuk a szent Eucharisziát, bizonyos feltételek mellett, az abban való közös hitnek köszönhetően, hogy az Úr Jézus Krisztus valóságosan jelen van az Eucharisziában.

Jézus Eucharisziában való valóságos jelenlétének nemcsak számunkra vannak következményei, akik hiszünk ebben és ünnepejük ezt. Ami Krisztus testvévé és vérévé válik, az „a föld termése és az emberi munka gyümölcse”. Bizonyos értelemben az egész teremtés felemeltetik azáltal, hogy ezek a teremtett és oltárra helyezett dolgok a Szentlélek segítségével hívásával Krisztus testvévé és vérévé válnak. A katolikus tanítás külön kifejezést használ erre a változási folyamatra, melynek során a közönséges kenyér Krisztus testvévé, a bor pedig Krisztus vérévé válik. A Tridenti Zsinat ezt a folyamatot „átlényegülésnek” nevezte. Ez azt a tényt fejezi ki, hogy a kenyér lényege Krisztus testének lényegévé vált, ahogy a bor lényege Krisztus vérének lényegévé. Megjegyezzük, hogy Krisztus jelenléte Jézus teljességének jelenléte emberi és isteni mivoltában, és teljesen jelen van a kenyér és a bor színében külön-külön is.

#### 4. *Misztérium, melyet ünnepelnünk kell*

Ismerjük a szent Eucharisztia ünneplését a szentmisében. Ez gyakorlatilag a katolikus istentisztelet megkülönböztető cselekményévé vált. Ez a liturgiánk csúcsa és tetőpontja, ahogy azt a II. Vatikáni Zsinat Egyházzól szóló konstitúciója világosan tanítja (Lumen Gentium, 11). Ez az ünnep szintén az utolsó vacsorából ered, amikor Jézus megosztotta a kenyeret és a bort a tanítványával. Kijelentette, hogy a kenyér és a bor az ő testévé és vérévé vált, és megparancsolta nekik, hogy: „*Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.*”

Az utolsó vacsora ünneplése, ahogy arról már korábban beszéltünk, a zsidó hit pászka étkezése keretében valósul meg. A zsidók pászkája emlékezés volt arra, amiről a Kivonulás könyvében olvasunk, hogy Isten kiszabadította Izrael népét az egyiptomi szolgaságból. Ezen az ünnepen családonként egy bárányt vágtak le és fogyasztottak el. Ez éves ünneppé vált, amelyen megemlékeztek a Mindenható Isten, Izrael Istene csodálatos tetteiről, aki „átvonult” Izrael népén az egyiptomiak elsőszülötteit elpusztító csapás idején. Ez az átvonulási ünneplés volt a legjelentősebb vallási ünnep az ókori Izraelben. Az utolsó vacsorán Jézus az Ószövetség átvonulási étkezésétől eljutott az új és örök szövetség Eucharisztiajáig, a húsvéti báránytól Isten bárányáig, aki elveszi a világ bűneit. Ezért a Sínai hegyen megkötött ószövetségtől eljutunk a Kálvária hegyen Krisztus vérében megkötött újszövetségig.

Azt is megjegyezzük, hogy az utolsó vacsora eucharisztikus asztala előkészítése volt annak, ami később a Kálvária keresztnél történt. Ezért az Eucharisztia nemcsak étel, hanem Krisztus áldozatának emlékműve is, amely messze nagyobb súlyú, mint az Ószövetség bárányáldozata. Az Eucharisztia ünneplése ezért elhozza számunkra a húsvéti misztériumot, Krisztus szenvedésének, halálának és feltámadásának misztériumát, megváltásunkért és a bűnök bocsánatáért. Szent Pál nagyon világosan beszél erről a Korintusiakhoz írt levelében, amikor az Eucharisztiairól szól. Minden alkalommal, amikor a kenyértörést és a Krisztus vérében való részesedést ünnepeljük, akkor Krisztus megváltó tettét ünnepeljük, amíg újra eljön (1Kor 11,25–26). Az Egyház nagyon komolyan veszi az Eucharisztia misztériumának ünnepi aktusát. Ez az Egyház liturgikus istentiszteletének tetőpontja.

Az ünnep magjának formája kezdettől változatlan maradt mindenütt a mai napig. Főbb elemeiben ugyanaz az ünnep maradt még akkor is, ha az idő múlásával és a kereszény közösség különböző kultúrákban való elterjedésével különböző formákat vett fel. Így, bár ma különböző rítusok szerint ünnepeljük az Eucharisziát, az Eucharisztia magja ugyanaz maradt. Ezért miközben fenntartja az Eucharisztia ünneplésének magját, az Egyház ma is bátorítja az ünnep adaptálását a különböző kultúrák és idők szerint. Ezért az Eucharisztia ünneplése a liturgia sokat emlegetett inkulturációjának nagyon fontos tárgya lett. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy bármit teszünk is, az inkulturációt nem szabad egyszerűen vagy elsődlegesen a saját kultúránk népszerűsítésére használni, még akkor sem, ha ez szintén nagyon fontos. Az elsődleges cél inkább annak biztosítása kell, hogy legyen, hogy az Eucharisztia üzenetének lényegét érthetőbbé tegyünk a különböző kultúrákban és korokban élő emberek számára. A liturgia inkulturációjának első látható aspektusa a liturgia nyelvezete. Az én generációm katolikusai még emlékeznek a latin nyelvű misézésről az anyanyelven történő misézésre való áttérésre, és a nagy hatásra, amelyet kiváltott, mert az emberek jobban meg tudták érteni a liturgiát, amikor saját nyelvükön ünnepezték.

Az Eucharisztia ünneplése megismétlése annak, amit Jézus az utolsó vacsorán tett. Amikor összegyűlünk az Eucharisztia ünnepi asztala körül, akkor Jézus ünnepli, mutatja be az Eucharisziát. A pap egy emberi szolga, aki Krisztus személyében ünnepel, feltéve, hogy érvényesen felszentelték és megfelelően megbízták erre. A papon kívül azonban az egész hívő közösség bekapcsolódik az Eucharisztia ünneplésébe, mivel az Eucharisziát az egész Krisztus ünnepli, a fej a tagjaival együtt. A II. Vatikáni Zsinat ezért ragaszkodik mindazok aktív részvételéhez, akik jelen vannak a misén. Nem azért megyünk misére, hogy nézők legyünk egy előadáson. Azért megyünk misére, hogy részt vegyünk egy megszentelt cselekedetben, amelyben Jézus eucharisztikus étkezése az utolsó vacsorán újra végbemegy egészen és teljesen.

Az Eucharisziát természetesen sokféleképpen lehet ünnepelni: egyszerűen, ünnepélyesen, kevés résztvevővel, nagy tömeggel. Vannak speciális alkalmak is, mint például ez az Eucharisztikus Kongresszus. Bármilyen helyzetről legyen is szó, az Eucharisztia mindig ugyanaz; egyik sem nagyobb, mint a másik.



Nem számít, hogy ki a pap. A pápa, egy püspök, egy újmiséis pap – Jézus az, aki bemutatja az áldozatot. Ezért óvakodni kell bármiféle diszkriminációtól a papok között, mint az Eucharisztia kiszolgáltatói között. A világ bizonyos részein gyakran hallunk olyan papokról, akik azt állítják magukról vagy mások róluk, hogy különleges hatalommal rendelkeznek, szentmiséjük nagyobb erejű, mint másoké, és ezt a jámbor, de naiv hívek anyagilag is honorálják. Mindennek semmi köze a katolikus hitünkhöz. Minden szentmise végtelen értékű Isten előtt. Ezért bárki mutatja is be a misét, azonos rítust kell követnie, különösen lényegi eleme, az eucharisztikus ima tekintetében. A katolikus liturgiában nincs helye az extravagáns színpadiasságnak és a kreatív előadásnak, amely gyakran súrolja a közönséges szórakoztatás határát, amely nem méltó Krisztus imáadásához.

Az Eucharisztia ünneplése két részből áll; az Ige liturgiájából és az Eucharisztia liturgiájából, melyek együtt egy egységes liturgikus ünneplést alkotnak. A Dei Verbum, a II. Vatikáni Zsinat dokumentuma az isteni kinyilatkoztatásról hangsúlyozza a két rész egységét. Azt tanítja, hogy az eucharisztikus oltár Isten Igéjének és Krisztus testének EGY asztala, melyek mindegyike spirituális táplálék azoknak a híveknek, akik részt vesznek az eucharisztikus ünneplésben (Dei Verbum, 21). Az eucharisztikus ünneplésnek azon részében, melyben szentírási szövegeket olvasunk, már jelen van Isten, megváltó Igéje által.

### *5. A misztérium, amelyet élnünk kell*

Az Eucharishtiában bensőséges egységben vagyunk Jézus Krisztussal, az Atyaisten Fiával a Szentlélek működésén keresztül. Bensőséges egységben vagyunk a Szentháromsággal. Az Eucharishtiában Isten nemcsak hozzánk jön, de bennünk él, és mi benne. Ezért mondhatta Szent Pál, hogy: „Élek, de már nem én, hanem Krisztus él én bennem” (Gal 2,20). Ha az Eucharishtiában megvalósul ez a mély egységünk Krisztussal, akkor bármit teszünk, az Úr Jézus Krisztus nevében tesszük (vö. 1Kor 10,31). Az Eucharisztia ezért a keresztény életünk csúcsa. Nemcsak egyénként, hanem közösségként is Istenben vagyunk. Isten a közösségben van és a közösség Istenben.

Ezt a bensőséges egységet Isten és közöttünk különösen a szentáldozás hozza létre, Jézus Testének és Vérének magunkhoz vétele kenyér és bor formájában. A szentáldozáshoz járulás alapvetően fontos az Eucha-

risztia liturgiájában való teljes részvételben. Amikor részt veszünk az Eucharisziában, akkor szentáldozáshoz is ajánlott járulnunk. Ha nem tesszük, az olyan, mintha úgy vennénk részt egy lakomán, hogy nem eszünk és iszunk.

A szentáldozásnak feltételei vannak, amelyeket mindannyiunknak jól kell ismernünk. Rendszerint azt mondják, hogy akkor járuljunk szentáldozáshoz, ha a kegyelem állapotában vagyunk. Ezt megelőzően azonban már a katolikus Egyház teljes jogú tagjának kell lennünk megkeresztelve és a megfelelő időben megbérmálva.

Szent Pál figyelmeztetett bennünket, hogy méltatlanul ne együk vagy igyuk az Eucharisziát, mert, ha így teszünk, saját ítéletünket esszük (1Kor 11,29). Ezt a figyelmeztetést nagyon komolyan kell venni. A szentmisét ezért kezdjük bűnbánati rítussal, amely során egy kis csöndet tartunk, hogy megvizsgáljuk a lelkiismeretünket és komolyan imádkozunk bűneink bocsánatáért. Ehhez hasonlóan az áldozást megelőzően a szentostyát ezekkel a szavakkal mutatják fel nekünk: *„Íme, az Isten Báránya, íme, aki elveszi a világ bűneit. Boldogok, akiket meghív asztalához Jézus, az Isten Báránya.”* Erre az ünnepélyes kijelentésre azt válaszoljuk, hogy: *„Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd, és meggyógyul az én lelkem.”*

Ezek alapján azt mondhatnánk, hogy szigorúan véve senki sem méltó a szentáldozás vételére. Isten előtt mind bűnösök vagyunk. Ezért, amikor a mise elején a közgyónásban azt mondjuk, hogy „Gyónom a mindenható Istennek...”, azt őszintén kell tenünk. Ez nem csak formalitás. Ugyanígy, amikor áldozás előtt azt mondjuk, hogy: „Uram, nem vagyok méltó...”, szintén őszintén kell mondanunk, mert valóban nem vagyunk méltók. Szent János apostol azt mondja nekünk, hogy, ha azt állítjuk, hogy nincs bűnünk, önmagunkat vezetjük félre, és nincs bennünk igazság (1Jn 1,8). Inkább köszönjük meg Istennek, hogy befogad minket a vele való egységbe, és méltóvá tesz arra, hogy vele ünnepeljük az Eucharisziát az ő kegyelméből.

A katolikus tanítás része, hogy az Eucharisztia gyógyít is, mivel megtisztít a bocsánatos bűnöktől, és megvéd a súlyos, halálos bűnöktől (vö. KEK 1393). Szintén az Egyház tanítása, hogy, aki tudja magáról, hogy súlyos bűnben van, ami eltávolítja őt Isten szeretetétől, annak nem szabad áldoznia. Először az Istennel való kiengesztelődés szentségéhez kell

járulnia a szentgyónásban. Az Egyház ezzel kapcsolatos tanítása nem változott. Sajnos azonban azt látjuk, hogy az emberek özönlenek a szentáldozáshoz, és nem igazán törődnek azzal, hogy megfelelő lelki állapotban vannak-e. A lelkipásztorok feladata, hogy emlékeztessék erre a híveket, anélkül, hogy szükségtelen túlzásokba esnének ezügyben. Szintén a lelkipásztor feladata, hogy biztosítsa, könnyen elérhetővé tegye a gyónási lehetőséget a hívek számára. Igaz, hogy egyedül Isten tudja, ki van a bűn és ki a kegyelem állapotában. Mivel azonban a szentáldozáshoz járulás az Egyház külső cselekménye, ezért illetékes törvényeket és szabályokat lefektetni azzal kapcsolatban, hogy ki járulhat szentáldozáshoz lelki felkészültsége alapján. Ezért adódhatnak olyan helyzetek, amikor azt mondják valakinek, hogy: „Ne gyere áldozni, amíg nem változott az állapotod.” Az ilyen figyelmeztetést az általános katekézis során a legjobb megtenni azért, hogy azok, akik tudják magukról, hogy rendezetlen állapotban vannak, megfelelően tudjanak viselkedni anélkül, hogy nyilvánosan el kelljen küldeni őket az áldozásnál.

A legközismertebb példa a házassági helyzettel kapcsolatos. Az egyházi törvény által rendezetlennek tekintettek és ezért a szentáldozástól tartózkodniuk kell például azoknak, akik nyíltan vagy titokban élettársi kapcsolatban élnek a házasság szentsége nélkül, és azok, akik házasság volt, elváltak és eredeti házastársi kapcsolatuk egyházi érvénytelenítése nélkül újrَاهázasodtak. Az ilyen személyek még akkor sem áldozhatnak, ha a szívük mélyén békében vannak Istennel. Ferenc pápa *Amoris Laetitia* kezdetű apostoli buzdítása gyönyörű dolgokat mond az ilyen körülményekről. Miközben elismeri, hogy egyedül Isten ismeri az ember szívét, mégis ragaszkodik ahhoz, hogy vannak olyan objektív helyzetek, amelyeket az Egyháznak lehet és kell is megítélnie, és szabályokat és rendelkezéseket hoznia. Máskülönben bárki, aki csak akar, járulhatna szentáldozáshoz. Ez teljes zűrzavar lenne, amely nem engedhető meg Isten egyházában (1Kor 14,32–33.40)

Tudnunk kell azonban, hogy nemcsak a rendezetlen házasságban élő katolikusok nem járulhatnak szentáldozáshoz. Bárki, aki erkölcstelen életet él, tartózkodnia kell a szentáldozástól, amíg nem változtat a helyzetén. Példaként említhetjük itt azokat, akik erkölcstelen eszközökkel tesznek szert anyagi bevételre. Amíg ilyen módon élnek, nem járulhatnak szentáldozáshoz.

Nemrég sok vitát váltott ki a katolikus politikusok felelőssége abban, hogy szem előtt tartásuk az Egyház törvényeit politikai döntéseikben, különös tekintettel az abortusz súlyos bűnével kapcsolatban. Sajnos, bár súlyos bűn az abortusz, sok helyen általánosan legalizálták és normálisnak tekintik, különösen az úgynevezett „fejlett” országokban. A katolikus Egyház azonban továbbra is határozottan ragaszkodik álláspontjához, mely szerint az abortusz „egy ártatlan, meg nem született gyermek megölése”. Bármely katolikus, aki abortuszt követ el, vagy abban együttműködik, tudnia kell, hogy gyilkosságot követ el, és addig nem járulhat szentáldozáshoz, amíg meg nem gyónja bűnét. Ezt mondja az erkölcsi törvény. Mint minden erkölcsi kérdésben, ebben is megvan az egyén felelőssége. Lehetnek olyan abortusz-helyzetek, amelyekbe az emberek önhibájukon kívül kerülnek. Lehetnek a körülmények áldozatai. Isten fogja ezt megítélni. Bár az Egyház tudatában van az ilyen körülményeknek, nem tehetünk kivételt az erkölcsi törvény alól.

Kényesebb és problémásabb az a kérdés, hogy vajon a katolikus politikusoknak mindig ellene kell-e szavazniuk olyan törvényeknek, amelyek engedélyezik az abortuszt vagy bármely erkölcstelen cselekményt. Fontos, hogy az Egyház ügyeljen arra, hogy az Eucharisztia ne kerüljön be a politikai küzdelmek arénájába, nehogy nagyobb kár keletkezzen, mint amit el akartunk kerülni. Az alapvető probléma az, hogy miközben erősen ragaszkodunk erkölcsi elveinkhez, olyan világban élünk, amelyben mások nem osztják ezeket az elveket. Feltételezve, hogy senki nem kényszerít bennünket arra, hogy erkölcsi elveink ellenére cselekedjünk, időnként arra kényszerülhetünk, hogy szembesüljünk azzal, hogy mások máshogyan látják a dolgokat. Ezekben a kérdésekben a Saria törvényhez ragaszkodó muszlimokkal való együttélésünk hasznos tanulságokkal szolgál számunkra arról, hogyan ne kényszerítsük rá egy hitközösség vallási törvényeit egy többvallású nemzetre.

Püspökként mindent meg fogok tenni azért, hogy arra bátorítsam a katolikus politikus híveimet, hogy mindig világosan foglaljanak állást, és ellenezenek bármely törvényt, amely Isten törvényével ellenkezik. A katolikus tanítás szerint Isten törvénye mindenkire vonatkozik, nem csak a katolikusokra. Szent Pál világosan utalt erre, amikor arról beszélt, hogy Isten törvénye minden ember szívébe bele van írva (vö. Róm 1,19–20). Egy katolikus politikusnak kötelessége, hogy minden erejével védelmez-

ze az erkölcsi elveket a közéletben is. Ha politikai okból képtelen megátolni egy erkölcstelen törvényt, legalább ki kell nyilvánítania, hogy ellenzi azt.

Néhány országban vita zajlik azzal kapcsolatban, hogy azokat a politikusokat, akik politikai okokból erkölcstelen törvényre szavaznak, meg kell gátolni abban, hogy szentáldozáshoz járuljanak. Ha egy erkölcstelen törvény megszavazása, akár egy világi országban is bűnrészességgel ér fel, akkor erkölcsi döntéssel állunk szemben, amely összeegyeztethetetlen a szentáldozással. Lelkipásztori szempontból azonban nem világos, hogy ha egy ilyen személy szentáldozáshoz járul, akkor vajon nyilvánosan vissza kell-e utasítanunk a szentség kiszolgáltatását a számára, ezáltal feltűnést és botrányt okozva. Szent Ágoston és Aquinói Szent Tamás is óvatosságra int az ilyen esetek kezelésében.

Ezért tehát meg kell magunkat vizsgálnunk szentáldozáshoz való járulás előtt. Máskülönben Jézus szívünkbe fogadása helyett esteleg ítéletünket ennénk. Ezt mindig szem előtt kell tartanunk. Bármilyen állapotban legyünk is, mindig van visszaút a bűnbánathoz. Ez az Oltáriszentség egyik legnagyobb érdeme. Amikor egy katolikus hívő azon aggódik, hogy rendezetten járulhasson szentáldozáshoz, akkor mindent meg fog tenni annak érdekében, hogy rendezze a helyzetét, ami által méltón és megfelelően veheti a szentséget magához. Ez nem jelenti azt, hogy soha nem fogunk tévedni. Azt azonban igen, hogy amikor tévedünk, akkor a lehető leghamarabb megtaláljuk a visszavezető utat a kiengesztelődés szentségében, a szentgyónásban.

A „közösség” szó azt jelenti, hogy együtt vagyunk. Más szóval kifejezve „baráti közösséget” jelent, ami ógörögül „koinonia”. A közösség együttlétet igényel. Szolidaritást és osztozást kíván tőlünk. Ahogyan megosztozunk a kenyéren és a kelyhen az áldozásban, ugyanúgy késznek kell lennünk megosztani földi kenyereinket és borunkat testvéreinkkel. Nem csak az Égi Kenyéren osztozunk. A földi kenyereinket is meg kell osztanunk. Ezért a mai világban, amelyben van, aki túlzottan jóllakik, és rengetegen éhen halnak, ilyen nem fordulhat elő katolikusok között, akik egy Egyházban járulnak szentáldozáshoz. A szentáldozás arra hív bennünket, hogy nyújtsunk kezet mindazoknak, akik ugyanazon a kenyéren és boron osztozunk. Már az első korintusi levélben is olvastunk erről a problémáról, hogy abban az időben az Eucharisztia ünneplésekor, a gaz-

dagok a saját pazar ételüket hozták, míg a szegények beérték sovány eledellel vagy akár éhen maradtak. Szent Pál azt mondja, hogy ennek nem szabad megtörténnie (1Kor 11,18–22; vö. Jak 2,1–9).

Amikor a szentáldozásról és annak az életünkben betöltött fontosságáról beszélünk, akkor nem feledkezhetünk meg arról, hogy azok, akik ebben részesülnek, csak egy kisebbség az emberiségben. Nem feledkezhetünk meg az alábbi embercsoportokról, akik különféle okokból nem részesülhetnek szentáldozásban.

- Gondoljunk azokra a katolikusokra, akik azért nem részesülhetnek szentáldozásban, mert nincs pap, aki bemutatná az Eucharisziát. Sok helyen be kell érniük pap nélküli szolgálattal. Az ilyen közösségek lehetnek kiemelkedően eucharisztikusak, ha fenntartják magukban a vágyat a szentáldozás iránt, és türelesen várják, amíg egy pap érkezik hozzájuk. Mi, akik missziós országokban élünk, jól ismerjük ezt a helyzetet, amikor távoli falvakba csak havonta egyszer vagy évente kétszer jut el pap. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy az ilyen emberek kiemelkedően eucharisztikusak lehetnek spiritualitásukban és életmódjukban.
- Természetesen vannak olyan katolikusok, akik a már említett okokból nem járulhatnak szentáldozáshoz, nevezetesen erkölcsi vagy egyházjogi rendezetelenség miatt. Nem szabad megtagadunk vagy kiközösítenünk őket. Lelkipászori figyelmet és bátorítást igényelnek. Ferenc pápa sokat beszél erről az *Amoris Laetitia* kezdetű gondosan megfogalmazott apostoli buzdításában, különösen a 196–301. részben. Ezt a részt érdemes gondosan tanulmányozni és átélmélni.
- Néha pedig olyan helyzettel találkozunk, amely sokakat érint, akik komoly szándék nélkül jönnek misére, és nem érdekli őket a szentáldozás. Őket bátorítani kell, hogy tegyék teljessé a szentmisén való részvételüket azáltal, hogy szentáldozáshoz járulnak.
- A legrosszabb az, hogy sok katolikus, akiknek vasárnap misére kellene mennie és áldoznia, inkább vásárlással, utcai sétával és strandolással tölti a napot. Ez az Eucharisztikus Kongresszus lehetőség arra, hogy kihívás elé állítsuk önmagunkat és katolikus testvéreinket, hogy vegyünk komolyan az Eucharisziát. Az ősegyház történetéből ismerjük azokat az észak-afrikai vértanúkat, akik életüket áldozták azért, mert visszautasították, hogy távolmaradjanak a va-

sárnap misétől, ahogy azt megparancsolták nekik. „Vasárnap nélkül nem tudunk élni” – mondták. Kár, hogy ma sok katolikuskak még csak nem is hiányzik, hogy misére menjen.

- Gondolnunk kell a világ többi részére is, akik nem tudnak közvetlenül részesülni az Eucharisziában. Nem szabad kizárni őket e szentség kegyelmeiből.
- Rengeteg olyan keresztény van, akik nem katolikusok, akikkel nem vagyunk teljes közösségben. Azonban valamennyire hisznek az Eucharisziában, és megünneplik az Úr vacsoráját legalább megemlékezésül Krisztus megváltó áldozatára a Kálvárián.
- Végül pedig emberek milliárdjai nem keresztények a világon, akik egyszerűen nem tudnak az Eucharisziáról, vagy nem érdeklődnek iránta.

Azt gondolom, hogy nem szabad megfélemednünk ezekről az emberekről, amikor odamegyünk az oltárhoz, és magunkhoz vesszük az Eucharisztia egyszerű ajándékát. Tudnunk kell, hogy ez azt igényli, hogy imádkozzunk minden emberért. Végül is Krisztus Vére „kiontatott értünk és sokakért”. Bizonyos szövegek még azt is mondják, hogy: „értünk és mindenkiért a bűnök bocsánatára”. Az Eucharisziában az egész emberiségért mondott imánk értékes hozzájárulás a világ gyógyulásához. Nem tudjuk, milyen messzire jutnak el imáink. Ezt csak Isten tudhatja. Ezért nagyon helyénvaló, hogy a szentmisében, a hívek könyörgésében nemcsak magunkért, hanem egyházunkért, egyházunk szolgálattevőieért, vezetőieért, az egész emberiségért és az emberi faj szükségleteiért imádkozunk. Ez így van jól, mert az Eucharisztia Isten jelenléte a világunkban.

### *Konklúzió*

Az Eucharisztia keresztény életünk, Krisztusban való életünk csúcsa. Szeretnünk kell Őt, meg kell tartanunk parancsait, és követnünk kell a példáját, hogy egységben éljünk az Ő Atyjával. Ebben segít az a bensőséges egység Krisztussal, amelyet az Eucharisziában élünk meg. Ezért ez életünk csúcsa. Az Eucharisziában a legmagasabb szinten válunk eggyé Krisztussal. Az Eucharisztia ezért van hatással életünk minden vonatkozására, ha méltón ünnepeljük, és megfelelő módon vesszük magunkhoz.

Végül pedig az Eucharisztia minden reményünk forrása. A keresztények reménye ebben a világban és az eljövendőben. Ebben a világban a reményünk abban a tekintetben, hogy Isten akarata szerint éljünk. Az Eucharisztia segít nekünk, hogy ezt megtegyük. Az Eucharisziában van reményünk arra, hogy sikerüljön eljutnunk az életszentségre. Ebben a világban, amely annyira reménytelen olyan nagy szükségünk van az Eucharisziára, hogy reményt adjon és biztosítsa az emberiséget arról, hogy Isten nem hagyta magára ezt a világot. Az a tény, hogy Krisztus folyamatosan eljön ebbe a világba az Eucharisztia mindennapi ünneplésében, az egész világon és minden nap minden pillanatában, minden másodpercében hatalmas jele annak, hogy Isten szeretete továbbra is megáldja ezt a világot.

A keresztények reménye túlmutat ezen a világon. A keresztények reménykednek az eljövendő világban. Az Eucharisziát „mennyei lakomának” nevezik, ez a mennyei lakoma előíze. Amikor a pap felmutatja a szentostyát, mielőtt magunkhoz vennénk, ezt mondja: „*Íme az Isten Báránya, íme, aki elveszi a világ bűneit. Boldogok, akiket meghív lakomájára Jézus, az Isten Báránya.*” A Báránynak erre a lakomájára az eljövendő világban, a paradicsomban, végső otthonunkban fog sor kerülni. Ezért az Eucharisztia az Istennel való örök élet előíze. Ennek az elgondolásnak sajátos kifejezése a „szent útravaló”, a betegeknek, különösen a haldoklóknak kiszolgáltató szentáldozás. Ekkor a szentáldozást úgy vesszük magunkhoz, mint táplálékot a mennybe vezető utunkra. Az Eucharisztia nemcsak a haldoklókat táplálja, és erősíti a mennybe vezető útjukon, hanem egész életünk során, amikor megünnepeljük és magunkhoz vesszük, az eljövendő világra készülünk. Nem azt mondta Jézus az utolsó vacsorán, hogy ünnepeljük az Eucharisziát, amíg újra eljön? Tápláljon bennünket naponta az Eucharisztia földi utunkon, és adjon lelki erőt ahhoz, hogy biztonságban elérjük mennyei úti célunkat, hogy örökre az Atyával, a Fiúval és a Szentlélekkel éljünk. Ámen.

Összegzésképpen hadd idézzem Aquinói Szent Tamás híres *Himnusz az Oltáriszentségről* című művének első és utolsó versszakát:



*Imádlak áhitattal, Isten: rejtelem,  
aki e jelekben titkon vagy jelen.  
Néked egész szívem átadja magát,  
mert Téged szemlélve elveszti magát.*

[...]

*Jézus, kit titokba fedve látlak itt,  
mikor lesz, hogy szomjas vágyam jóllakik,  
hogy majd fátyol nélkül nézve arcodat  
leljem szent fényedben boldogságomat?*

(Babits Mihály fordítása)

Ámen.